

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/1/2025
Identifikačné číslo spisu:	6423010334
Dátum vydania rozhodnutia:	13.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6423010334.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného D. Č. a spol. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 13. februára 2025 v Bratislave dovolanie obvineného D. Č. podané prostredníctvom jeho obhajcu Mgr. Adriana Líšku proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2024, sp. zn. 5To/42/2024, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného D. Č. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej tiež „okresný súd“) rozsudkom zo 17. apríla 2024, sp. zn. 4T/52/2023, uznal obvineného D. Č. spolu s W. O. za vinného zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a) Tr. zák. a § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 188 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 38 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvinenému uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne s W. O. poškodenému C. L., nar. XX. C.Ú. XXXX, bytom Ž., F. XXX, škodu vo výške 50 eur.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podali obvinení D. Č. a W. O. odvolania, na podklade ktorých Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „krajský súd“) rozsudkom z 11. júna 2024, sp. zn. 5To/42/2024, rozhodol tak, že postupom podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. a § 324 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a rozhodujúc sám podľa § 322 ods. 3 Tr. por. uznal obvineného D. Č. spolu s W.Š. O. za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods.

2 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a) Tr. zák. spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. a obvinenému D. Č. uložil podľa § 189 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 38 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvinenému uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne s W. O.Á. poškodenému C. L., nar. XX. C. XXXX, bytom Ž., F. XXX, škodu vo výške 50 eur.

Dňa 2. septembra 2024 bolo okresnému súdu doručené písomné podanie obvineného formálne označené ako žiadosť o ustanovenie obhajcu, v ktorom požiadal o ustanovenie obhajcu na účely podania kvalifikovaného dovolania a zastupovania v dovolacom konaní. Okresný súd výzvou z 9. septembra 2024 obvineného vyzval, aby v lehote 7 pracovných dní uviedol dôvody dovolania, ako aj dôvod, z akého žiada, aby mu bol obhajca ustanovený súdom. V nadväznosti na doplnenie dôvodov dovolania a žiadosti obvineného o ustanovenie obhajcu bol obvinenému ustanovený obhajca Mgr. Adrian Líška, prostredníctvom ktorého podal dňa 7. novembra 2024 kvalifikované písomné dovolanie spĺňajúce všetky náležitosti predpokladané ustanoveniami § 372 a nasl. Tr. por., v ktorom uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., a síce rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený vo svojej dovolacej argumentácii namietal, že v konaní došlo k závažným pochybeniam a to najmä tým, že bol okresným súdom uznaný za vinného zo zločinu lúpeže, čo považuje za nezákonné. Uviedol, že v danom prípade nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty zločinu lúpeže, ale došlo k naplneniu skutkovej podstaty zločinu vydierania s podstatne nižšou trestnou sadzbou. Takýmto postupom súdov, najmä okresného súdu, došlo podľa názoru obvineného k porušeniu jeho práv, nakoľko nemohol bez vlastného zavinenia po prednesení obžaloby urobiť vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., že je vinný zo spáchania skutku. Obvinený mal za to, že pokiaľ by konanie, ktoré je predmetom obžaloby, bolo správne kvalifikované ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., nič by mu nebránilo vyhlásiť, že je vinný zo spáchania skutku, prípadne uzavrieť dohodu o vine a treste. Taktiež uviedol, že priznanie a oľutovanie trestného činu by malo vplyv na pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností a v prípade jeho vyhlásenia o vine by súd mohol postupovať v zmysle § 39 ods. 5 Tr. zák. a teda uložiť trest odňatia slobody znížený o 1/3-inu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Z vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bol v prípade obvineného porušený zákon z dôvodu § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a súčasne, aby rozsudok krajského súdu vo výroku o vine a treste zrušil a krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom (ďalej tiež „prokurátorka“) podaním z 21. novembra 2024 konštatujúc, že dovolanie obvineného neobsahuje žiadny z taxatívnych dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por. Tvrdenia obvineného, že v prípade správnej právnej kvalifikácie skutku by mu nič nebránilo vo vyhlásení, že je vinný zo spáchania skutku, považovala len za špekulácie z jeho strany a uviedla, že prípadné vyhlásenie obvineného o vine by automaticky neznamenalo, že mu bude ukladaný trest v zmysle § 39 ods. 5 Tr. zák. Taktiež uzavretie dohody o vine a treste by vzhľadom na popieranie viny obvineným v prípravnom konaní a na jeho vyhlásenie na hlavnom pojednávaní, že je nevinný, nebolo možné.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného D. Č. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

K vyjadreniu prokurátorky sa vyjadril obvinený prostredníctvom svojho ustanoveného obhajcu podaním z 10. decembra 2024, v ktorom trval na porušení jeho práv, nakoľko bez vlastného zavinenia nemohol urobiť vyhlásenie, že je vinný zo spáchania skutku a súd teda nemohol postupovať v zmysle § 39 ods. 5 Tr. zák. a uložiť mu trest odňatia slobody znížený o 1/3-inu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej

trestnej sadzby. Mal za to, že je irelevantné zo strany prokuratúry uvažovať o tom, či by tak súd postupoval alebo nepostupoval, pretože mu bola upretá možnosť, aby súd o takomto postupe vôbec mohol uvažovať.

Dňa 13. januára 2025 bolo dovolanie obvineného D. Č. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) na konanie a rozhodnutie.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 372 ods. 1 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.) a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti (§ 374 Tr. por.). Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inšinciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia.

Rozsudok krajského súdu obvinený napádal formálne z dôvodu, že je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.], avšak z vecného vymedzenia dôvodov dovolania, ktorými je dovolací súd pri rozhodovaní o podanom dovolaní viazaný [R 120/2012], možno vyvodit' uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý podľa § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu [R 7/2011].

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a síce pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé

porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach, vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Obvinený v podanom dovolaní namietal, že v dôsledku postupu súdov nemohol urobiť vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., že je vinný zo spáchania skutku, prípadne uzavrieť dohodu o vine a treste a súd preto nemohol postupovať v zmysle § 39 ods. 5 Tr. zák. a uložiť mu trest odňatia slobody znížený o 1/3-inu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Dovolací súd k uvedenej argumentácii obvineného, ktorú v zhode s názorom prokurátorky považuje za špekulatívnu, uvádza, že postupom súdov nebola obvinenému odňatá možnosť sa ku skutku priznať a jeho spáchanie úprimne oľutovať. Nesprávna právna kvalifikácia skutku okresným súdom nemala negatívne dôsledky na procesné postavenie obvineného, aby bolo možné vysloviť, že došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu tak, ako to predpokladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že obvinený v priebehu prípravného ako aj súdneho konania, svoju vinu na spáchaní skutku popieral. Možnosť urobiť vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 Tr. por. bola obvinenému poskytnutá na hlavnom pojednávaní konanom 6. decembra 2023, na ktorom vyhlásil, že je nevinný. Obvinenému nič nebránilo urobiť vyhlásenie, že je vinný zo spáchania skutku resp. nepopiera spáchanie skutku a namietať potom len jeho právnu kvalifikáciu. Za zákonný považuje dovolací súd tiež postup krajského súdu, ktorý podľa § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol sám rozsudkom vo veci na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku okresného súdu správne zistený, pričom krajský súd riešil len otázku právneho posúdenia zisteného skutku. Navyše k zmene právnej kvalifikácie skutku krajským súdom došlo v prospech obvineného, keďže v prípade zločinu lúpeže Trestný zákon ustanovuje v § 188 ods. 2 trestnú sadzbu trestu odňatia slobody vo výmere sedem až dvanásť rokov, pri trestnom čine vydierania podľa § 189 ods. 2 Tr. zák. je trestná sadzba trestu odňatia slobody určená výmerou štyri až desať rokov. Dovolací súd k uvedenej námietke obvineného záverom dodáva, že vyhlásenie o vine môže, ale aj nemusí byť dôvodom pre mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 39 Tr. zák. Je len oprávnením, nie však povinnosťou, vo veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, či mimoriadne zníženie trestu v konkrétnom prípade, so zreteľom na všetky jeho okolnosti, uplatní alebo nie. Taktiež uzavretie dohody o vine a treste by vzhľadom na popieranie viny obvineným v priebehu prípravného konania a na jeho vyhlásenie na hlavnom pojednávaní podľa § 257 ods. 1 písm. a) Tr. por. nebolo možné. V prípade obvineného navyše nejde o prvotrestanú osobu (v registri trestov má uvedených 5 záznamov), ktorá by nebola v dostatočnej miere znalá fungovania trestného procesu. Pokiaľ teda obvinený rezignoval na možnosť uplatniť svoje procesné práva sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu, nemôže sa v ďalšom konaní právne účinne domáhať ich porušení. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. naplnený nebol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred

súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) ako i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

Dovolací súd má za to, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní vzhľadom na naplnenie všetkých znakov objektívnej a subjektívnej stránky bol krajským súdom správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu zločinu vydierania upravenú v Trestnom zákone. V tejto súvislosti dovolací súd odkazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu (str. 8 - 9), ktorý vo vzťahu k právnej kvalifikácii zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. d) Tr. zák. považoval za vecne správny a v dostatočnom rozsahu odôvodnený. Preto dovolací súd vyhodnotil námietku obvineného ako nedôvodnú.

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Tr. por. nie sú dané, a preto dovolanie obvineného D. Č. na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.